

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α

1. ΣΩΣΤΟ «πολιτικήν γὰρ τέχνην οὕτω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική»
2. ΣΩΣΤΟ «Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν,»
3. ΛΑΘΟΣ «Νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· »

A1. β

1. αὐτῶν: αναφέρεται στο «θηρίων»
2. οὕτω: «ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται»

B1.

Τα «μέρη» της πολιτικής αρετής είναι η αιδώς και η δίκη. Με τη φράση «**ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί**» διατυπώνεται ἔξοχα η κοινωνιοπλαστική αποστολή της αιδούς και της δίκης. Χάρη στην αιδώ και στη δίκη εξασφαλίζεται η αρμονική συμβίωση μέσα στην πόλη, η συνοχή του συνόλου, η ισορροπία και η ευταξία. Με αυτές αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις φιλίας, συνεργασίας, αλληλεγγύης και αλληλοσεβασμού. Ειδικότερα, η αιδώς οδηγεί σε ό,τι ονομάζεται «πόλεων κόσμοι», δηλαδή εμπνέει στους πολίτες κόσμια συμπεριφορά και συντελεί στην κατάκτηση της αυτονομίας τους, αναγκαία για την αρμονία της κοινωνίας. Η δίκη παραπέμπει στο «πόλεων δεσμοί», δηλαδή σε υπαγορεύσεις με τις οποίες οι πολίτες υποβάλλονται σε δεσμεύσεις της συμπεριφοράς τους, ώστε να επιβάλλεται η συνοχή της πολιτικής κοινωνίας. Η συμπληρωματική λειτουργία των δύο «δώρων» του Δία συνεπάγεται φιλίαν, που σημαίνει ηθική ενότητα της πολιτείας, σύμπνοια και ομόνοια των πολιτών, ώστε να συμβιώνουν αρμονικά. Χρειάζεται βέβαια να διευκρινισθεί ότι οι δύο αξίες δόθηκαν ως πρότυπα που έπρεπε να κατακτηθούν από τους ανθρώπους με τη λογική και τον προσωπικό αγώνα. Άλλωστε ο Δίας, αν και κατείχε την πολιτική τέχνη, δεν τη δώρισε στον άνθρωπο. Αντίθετα δώρισε την αιδώ και τη δίκη για να εξοικονομήσει την πολιτική τέχνη μόνος του ο άνθρωπος με τον προσωπικό αγώνα του. Όταν οι άνθρωποι γνωρίσουν σε βάθος τις έννοιες αυτές, που προβάλλονται ως αιτήματα της ηθικής, και είναι σε θέση να τις πραγματώσουν στις σχέσεις τους, τότε η οργάνωση της πολιτικής κοινωνίας θα στηρίζεται σε αυτές. Η πολιτεία που θεμελιώνεται σε αυτές είναι δημοκρατική, γιατί ο αμοιβαίος σεβασμός και το αίσθημα δικαιοσύνης των πολιτών εμπεδώνει την εμπιστοσύνη μεταξύ τους και με την πολιτεία και εξασφαλίζει ισορροπία στις σχέσεις τους.

B2.

1^η γλωσσική επιλογή: ευθύς λόγος: η εντολή του Δία παρουσιάζεται αυτολεξεί και όχι με αφήγηση: αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα.

2^η γλωσσική επιλογή: επανάληψη: του «πάντας»: έμφαση στο ότι όλοι ανεξαιρέτως πρέπει να διαθέτουν την αιδώ και την δίκη.

3^η γλωσσική επιλογή: υποθετικός λόγος: διατύπωση σκέψης με υπόθεση και απόδοση:

Υπόθεση: «εἰ (ὅλιγοι) μετέχειεν»

Απόδοση: «οὐ γάρ ἂν γένοιτο πόλεις» -> απλή σκέψη του λέγοντος.

Αν δεν μετείχαν όλοι στην αιδώ & τη δίκη, δεν θα υπήρχαν πόλεις.

4^η γλωσσική επιλογή: αντιπαραβολή με τις τέχνες, στις οποίες μπορεί να ισχύει ο καταμερισμός «ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν».

ή

5^η γλωσσική επιλογή: παρομοίωση: Επιβολή αυστηρής ποινής για όποιον δεν μετέχει στην αιδώ και τη δίκη. Όποιος δεν μετέχει θεωρείται αρρώστια «ὥς νόσον πόλεως».

B3.

1. ΛΑΘΟΣ
2. ΛΑΘΟΣ
3. ΣΩΣΤΟ
4. ΣΩΣΤΟ
5. ΛΑΘΟΣ

B4. α.

σποράδην: σπαρτά

σκεδαννύμενοι: διασκέδαση

ἀπώλλυντο: πανωλεθρία

ϊκανός: άφιξη

μετεχόντων: σχολικός

θές: παρακαταθήκη

B4 β.

«Διεφθείροντο»: «Με φθείρει πολύ ψυχικά κάθε φορά που μαλώνουμε η προσπάθειά μου να σε πείσω.»

«Δημιουργοί»: «Οι δημιουργοί του κινηματογράφου κάθε χρόνο διαγωνίζονται σε διάφορα φεστιβάλ του κόσμου».

B5.

Στα δύο κείμενα που διαθέτουμε προς σύγκριση διατυπώνονται δύο ενδιαφέρουσες ιδέες σχετικά με τη δικαιοσύνη και την αδικία. Από την μια έχουμε έμμεσα μέσω του μύθου την άποψη του Πρωταγόρα και από την άλλη την άποψη του Καλλικλή, συνομιλητή του Σωκράτη στο έργο του Πλάτωνα, «Γοργίας». Από την μία ο Πρωταγόρας ισχυρίζεται ότι σε πρώιμο στάδιο

ανάμεσα στους ανθρώπους ίσχυε «το δίκαιο του ισχυροτέρου» ή αλλιώς «το δίκαιο της φύσης» κι έτσι κάθε φορά που οι άνθρωποι συγκεντρώνονταν αδικούσαν ο ένας τον άλλον, κινδύνευαν έτσι να χάσουν τη ζωή τους και σκορπίζονταν ξανά «ὅτ' οὖν ἄθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους». Αιτία ήταν η έλλειψη της πολιτικής τέχνης. Ο Δίας δίνοντας τις προϋποθέσεις της πολιτικής αρετής, την αιδώ και τη δίκη, δημιούργησε το κατάλληλο υπόβαθρο ώστε να πάψει να ισχύει πλέον «το δίκαιο της φύσης» και να υπερισχύσουν «οι θετοί νόμοι». Από την άλλη, έχουμε την άποψη του Καλλικλή, ο οποίος ισχυρίζεται ότι «ο νόμος της φύσης» δεν έπαψε ποτέ να ισχύει: πλέον στην πολιτικά οργανωμένη κοινωνία που καθορίζεται από «θετούς νόμους» ισχυροί είναι «οι αδύνατοι άνθρωποι, δηλαδή οι πολλοί». Σε αυτό το πλαίσιο κρίνουν «τι είναι αξιέπαινο και τι αξιοκατάκριτο με αποκλειστικό κριτήριο τους εαυτούς τους και το συμφέρον τους». Έτσι, η ατομική «πλεονεξία είναι κάτι άσχημο και άδικο». Όπως χαρακτηριστικά λέει: «αφού οι ίδιοι είναι χειρότεροι, τους αρκεί να έχουν ίσα μερίδια». Ο Καλλικλής καταλήγει ότι «είναι δίκαιο όποιος είναι καλύτερος και δυνατότερος να έχει περισσότερα από τον χειρότερο και τον πιο αδύναμο». Έτσι, ο Πρωταγόρας «αισιοδοξεί» πως οι άνθρωποι μπορούν δυνητικά να εξαλείψουν την αδικία. Ενώ, ο Καλλικλής, του οποίου η άποψη συγγενεύει με την άποψη του Γλαύκωνα στην «Πολιτεία» («η δικαιοσύνη είναι μια υποκριτική κοινωνική σύμβαση που επιβάλλουν οι πολλοί και αδύναμοι για την αυτοπροστασία τους») θεωρεί πως και στο πλαίσιο της κοινωνίας είναι θεμιτό και δίκαιο «όποιος είναι καλύτερος και δυνατότερος να έχει περισσότερα από τον χειρότερο και τον πιο αδύνατο». Συμπερασματικά, οι απόψεις των δύο προσώπων διατυπώνουν θεωρητικούς προβληματισμούς, οι οποίοι αποτελούν πεδίο αντιπαράθεσης και στις μέρες μας.

Γ1

Ο Άνυτος εξαιτίας της κακής αγωγής του γιου του και εξαιτίας της αγκυμοσύνης του, ακόμα και μετά το θάνατό του έχει κακή φήμη. Ο Σωκράτης πάλι, επειδή εξύψωνε τον εαυτό του στο δικαστήριο, τράβηξε κατά πάνω του το φθόνο και έκανε περιβόητο τους δικαστές να τον καταδικάσουν σε θάνατο, σε μένα όμως φαίνεται ότι έτυχε τη μοίρα που αγαπούν οι θεοί.

Γ2

Στο παρόν κείμενο, ο Ξενοφών διατυπώνει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί πως ο Σωκράτης επέδειξε ψυχική ρώμη στο δικαστήριο εν αναμονή της εκτέλεσης της θανατικής του ποινής.

Αρχικά αναφέρει πως απέφυγε το πιο δύσκολο κομμάτι της ζωής «τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε», με αποτέλεσμα να επιτύχει τον πιο ανώδυνο θάνατο «τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥάβου ἔτυχεν». Σε κάθε περίπτωση επέδειξε ανδρεία ψυχής γιατί επέλεξε τον θάνατο από τη ζωή, επιλέγοντας την αρετή «ἐπεὶ γὰρ ἔγνω... κρείττον εἶναι». Με γενναιότητα λοιπόν αποδέχτηκε τη θανατική ποινή που του επεβλήθηκε ξεληνώνοντας το χρέος του «ἐπετετέλεστο».

Έτσι, ο Ξενοφών αναγνωρίζοντας τη σοφία και τη γενναιότητα του Σωκράτη δεν μπορεί παρά να τον μνημονεύει και να τον επαινεί για την αρετή του «ἔχω μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρός... μὴ οὐκ ἐπαιεῖν» όπως άλλωστε θα πρέπει να επαινείται κάθε άνθρωπος που μπορεί να επιδείξει ακόμα μεγαλύτερη αρετή από τον Σωκράτη.

Γ3.α.

ἡμῖν μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλετέρων μοιρῶν τετυχηκέναι·
τῶν μὲν γὰρ βίων τα χαλεπώτερα.

Γ3.β.

ἔχων → χνῶθι

ἴην → ἴῃ

τεθνάναι → τεθνεὺς ἴεθι

Γ4.α.

διὰ τὸ μεγαλύνειν → εμπρόθετος προδιορισμός αιτίας
τοῦ ἴην → ἕναρθρο απαρέμφατο που λειτουργεῖ ως
β' ὅρος σύγκρισης, εἰς αἰτίας του «κρείττον»
γενική σύγκριτική

τοῦ ἀνδρός → γενική κτητική στα (σοφία-γενναιότητα)
ἀξιομακαριστότατον → κατηγορούμενο του αντικειμένου
του ρήματος (τὸν ἄνδρα)

Γ4.β.

Υπόθεσις => εἰ συνεχένητο

Απόδοσις => νομίζω

Εκφράζει το πραγματικό μιας και στην υπόθεσις ἔχω
εἰ + οριστική οποιουδήποτε χρόνου (ορ. αορ. β') και στην
απόδοσις οποιαδήποτε ἐγκλίσις (νομίζω)

→

Μετατροπή υποθετικού λόγου σε προδοκώμενο

Υπόθεσις => ἔαν συνεχένηται

Απόδοσις => ἔχω νομῶ